

George
ORWELL

Cărți sau țigări

Traducere din limba engleză și note
de Ciprian Șiulea

POLIROM
2021

Cuprins

Carti sau țigari	5
Amintirile unui librar	15
Confesiunile unui cronicar de carte	26
Lichidarea literaturii	35
Țara mea, la dreapta sau la stînga	67
Cum mor săracii	80
Anii bucuriei	104

Cum mor săracii

În anul 1929 mi-am petrecut mai multe săptămîni în Hôpital X, în al cincisprezecelea *arrondissement* al Parisului. Funcționarii m-au supus torturii obișnuite de la recepție, punîndu-mi întrebări vreo douăzeci de minute înainte să mă lase să intru. Dacă ați completat vreodată formulare într-o țară latină, știți despre ce tip de întrebări vorbesc. În ultimele cîteva zile înainte de asta fusesem incapabil să transform gradele Réaumur în Fahrenheit, dar știu că temperatura mea era în jur de 103¹, iar la sfîrșitul interviului aveam deja unele dificultăți în a sta în picioare. În spatele meu aștepta un ghem mic de pacienți resemnați, purtînd bocceluțe legate în pinze colorate, ce își așteptau rîndul la interogatoriu.

După interogatoriu a venit baia – pare-se, o procedură obligatorie pentru

1. 40° Celsius.

toți nou-veniții, la fel ca la închisoare sau la casa de corecție. Mi-au fost luate hainele și, după ce am stat câteva minute așezat și tremurînd în cincisprezece centimetri de apă caldă, mi s-a dat o cămașă de noapte de in și un halat scurt și albastru de flanel – fără papuci, fiindcă mi-au spus că nu aveau unii suficient de mari pentru mine – și m-au condus afară. Era o noapte de februarie și eu sufeream de pneumonie. Salonul spre care mergeam era la două sute de metri distanță și se pare că, pentru a ajunge la el, trebuia să traversezi curtea spitalului. Cineva cu un felinar s-a împiedicat în fața mea. Aleea de pietriș era înghețată sub picioarele mele, iar vîntul îmi flutura cămașa de noapte în jurul gambelor goale. Cînd am intrat în salon, mi-am dat seama că am o senzație ciudată de familiaritate, a cărei origine n-am reușit s-o identific decît mai tîrziu în noaptea aceea. Era o încăpere lungă, mai degrabă joasă, prost luminată, plină de murmure și cu trei rînduri de paturi surprinzător de apropiate unul de celălalt. Se simțea un miros urît, fecal, totuși dulceag. În timp ce mă întindeam, am văzut pe un pat apropiat de vizavi un

bărbat mic, cu umeri rotunzi și păr gălbui, care stătea în pat pe jumătate dezbrăcat, în timp ce un doctor și un student îi făceau o procedură ciudată. Mai întâi doctorul a scos din geanta lui neagră o duzină de pahare mici, ca paharele de vin, apoi studentul aprindea un chibrit în interiorul fiecărui pahar, pentru a consuma aerul, după care paharul era lipit de spatele sau pieptul bărbatului și vidul din el îi făcea o umflătură galbenă enormă. Abia după câteva clipe mi-am dat seama ce îi făceau. Îi puneau ventuze, un tratament pomenit în manualele vechi de medicină, dar despre care pînă atunci avusesem o impresie vagă că e una din chestiile care li se fac cailor.

Probabil că aerul rece de afară îmi scăzuse temperatura și priveam acest remediu barbar cu detașare și chiar cu un anumit amuzament. În clipa următoare însă, doctorul și studentul au venit la patul meu, m-au ridicat pe verticală și, fără să scoată vreun cuvînt, au început să îmi aplice același set de pahare, care nu fuseseră sterilizate în nici un fel. Cele câteva proteste slabe pe care le-am emis au primit același răspuns pe care

I-ar fi primit dacă aș fi fost un animal. Eram foarte impresionat de modul impersonal în care cei doi bărbați începuseră să acționeze asupra mea. Pînă atunci nu mai fusesem într-un salon de spital public și era prima mea experiență cu doctori care te manevrează fără să-ți vorbească sau să te bage în seamă ca om. În cazul meu au pus doar șase pahare, dar după ce au făcut asta, le-au scos, au crestat ușor umflăturile și le-au pus din nou. De data aceasta fiecare pahar a tras cam cît o linguriță de desert de sînge întunecat. În timp ce mă întindeam iarăși, umilit, dezgustat și speriat de ceea ce mi se făcuse, mă gîndeam că măcar acum or să mă lase în pace. Dar nu, nici vorbă. Mai urma un tratament, prișnița cu muștar, care părea să fie ceva la fel de obișnuit ca băile fierbinți. Două infirmiere șleampete pregătiseră deja prișnița și mi-au înfășurat-o în jurul pieptului la fel de strîns ca o cămașă de forță, în timp ce cîțiva bărbați, care umblau prin salon în cămașă și pantaloni, au început să se strîngă în jurul patului meu cu rînjete pe jumătate înțeleghătoare. Am aflat mai tîrziu că a privi cum i se aplică prișnița cu muștar unui

pacient era una din distracțiile favorite din salon. Chestiile astea sînt aplicate în mod normal timp de un sfert de oră și, neîndoielnic, sînt destul de amuzante dacă nu ești tu persoana dinăuntru. În primele cinci minute durerea e cruntă, dar ai impresia că poți s-o înduri. În timpul următoarelor cinci minute această impresie se evaporă, dar prișnița e legată cu cataramă la spate și nu poți s-o scoți. Asta e perioada pe care privitorii o savurează cel mai mult. În timpul ultimelor cinci minute am observat că intervine un fel de amorțeală. După ce prișnița mi-a fost scoasă, mi s-a aruncat sub cap o pernă impermeabilă plină cu gheață și am fost lăsat singur. Nu am dormit și, din cîte știu, a fost singura noapte din viața mea – vreau să spun singura noapte petrecută în pat – în care nu am dormit deloc, nici măcar un minut.

În timpul primei ore petrecute la Hôpital X avusesem parte de o serie întregă de tratamente diferite și contradictorii, dar asta a fost ceva înșelător, pentru că în general aveai parte de foarte puțin tratament, fie el bun sau rău, în afara cazului în care erai bolnav într-un mod interesant și instructiv. La cinci

dimineata veneau infirmierele, trezeau pacienții și le luau temperatura, dar nu-i spălau. Dacă te simțeai suficient de bine, te spălai singur, altfel depindeai de mila altui pacient ambulant. De asemenea, în general pacienții erau cei care duceau cumplitele ploști de pat, poreclite *la casserole*. La opt venea micul dejun, numit în stil militar *la soupe*. Și chiar era supă, o supă chioară de legume, cu cocoloașe unsuroase de pîine plutind în ea. Mai târziu, în timpul zilei, doctorul înalt, solemn și cu barbă neagră, își făcea vizita, cu un *interne* și o trupă de studenți în urma lui, dar noi eram vreo șaizeci în salon și era evident că el mai are și alte saloane de tratat. Erau multe paturi pe lângă care trecea zi de zi, uneori urmat de strigăte imploratoare. Pe de altă parte, dacă aveai vreo boală cu care studenții voiau să se familiarizeze, te bucurai de suficientă atenție – de un anumit tip. Eu însumi, avînd un specimen extrem de frumos de horcăit bronșic, uneori beneficiam de o duzină de studenți ce stăteau la coadă ca să îmi ausculte pieptul. Era un sentiment ciudat – vreau să spun ciudat din cauza interesului lor intens de a-și învăța meseria,